

Oppivelvollisuuden laajeneminen

Vammaisneuvoston
kokous 25.5.2021

Helsinki

Uudistuksen keskeinen sisältö

Oppivelvollisuusikä nousee 18 vuoteen

- Nuorilla joilla perusopetuslain tarkoittama oppivelvollisuus päättyy 1.1.2021 jälkeen
- Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen mahdollista vain tietyistä syistä
- Vastuu oppivelvollisesta aina joko perusopetuksen järjestäjällä, perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestäjällä tai viime sijassa oppivelvollisen asuinkunnalla
- Oppivelvollisella hakeutumisvelvollisuus

Ohjauksen kehittäminen ja vahvistaminen

- Tehostettu oppilaanohjaus perusopetuksen 8–9-luokilla
- Opintojen edistymisen seuraaminen
- Yhteistyö huoltajan kanssa
- Keskeyttämisuhan alaisten ohjaus toisella asteella
- Toisen asteen oppimäärän suorittaneiden jatko-ohjaus opintoihin
- Asuinkunnan ohjausjärjestelyt

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuus

- Jatkaa sen kalenterivuoden loppuun asti, jonka aikana nuori täyttää 20 vuotta
- Koulutuksen järjestäjän uusi tehtävä tarkistaa opiskelijan oikeus maksuttomuuteen ja hankkia ja tarjota opiskelijalle tarvittavat oppimateriaalit ja -välineet

Toisen asteen valmistavien koulutusten uudistaminen

- Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) järjestäminen 1.8.2022 alkaen

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite

- Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti.
- Lisäksi oppivelvollisuuden tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

Ketä uudistus koskee?

- Oppivelvollisuuden laajentaminen koskee niitä nuoria, jotka suorittavat perusopetuksen oppimäärää oppivelvollisina 1.1.2021 tai sen jälkeen.
- Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia
  - vakinainen asuminen kotikuntalain mukaisesti
  - opiskelutarkoituksessa tai muutoin tilapäisesti Suomessa oleskelevat eivät ole oppivelvollisia (ei myöskään oikeutetta maksuttomaan toisen asteen koulutukseen)
- Hakeutumisvelvollisuus perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen
  - 9. luokan keväällä
  - nivelvaiheen koulutuksen päättyessä
  - muutoin, jos ilman opiskelupaikkaa (esim. keskeyttänyt opinnot)
- Vapaa hakeutumisoikeus, joten oppivelvollinen voi hakea haluamaansa opiskelupaikkaan mihin päin Suomea tahansa.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestäjän sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuut uudistuvat

- Ohjaus- ja valvontavastuu ”saattaen vaihtava” –periaatteella: Nuoresta pidetään huolta koko hakeutumisvaiheen ja oppivelvollisuuden suorittamisen ajan.
- Nuori vaihtaa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin saatetusti aktiivisena oman elämänsä toimijana. Nuoren omat urasuunnittelutaidot kehittyvät ohjauksessa ja opetuksessa.
- Uudistusten tavoitteena on, että nuori ei missään vaiheessa putoa tukiverkon ulkopuolelle. Mikäli nuori putoaisi opetuksen ja koulutuksen järjestäjien turvaverkosta, asuinkunnan tehtävä on selvittää nuoren tilannetta ja ohjata häntä eteenpäin.

Vastuut: saattaen vaihtaen –periaate

Perusopetuksen järjestäjä:

- Vastuu oppivelvollisesta jatkuu kesän yli
- Päättyy, kun oppivelvollinen aloittaa 2. asteen opinnot,
- Tai jos oppivelvollinen ei ole aloittanut opintoja, 27.8. jälkeen asuinkunnalle tehdyllä ilmoituksella

Asuinkunta:

Vastuu alkaa, kun asuinkunta saa ilmoituksen ilman opiskelupaikkaa olevasta oppivelvollisesta

Vastuu päättyy, kun oppivelvollinen aloittaa opinnot ja koulutuksen järjestäjän vastuu alkaa.

Perusopetuksen jälkeisen

koulutuksen järjestäjä (2. aste, nivelvaihe ym.):

- Vastuu alkaa, kun oppivelvollinen aloittaa opinnot
- Vastuu päättyy, kun
  - oppivelvollisuus päättyy
  - oppivelvollinen vaihtaa toiseen koulutukseen, jolloin vastuu siirtyy uudelle koulutuksen järjestäjälle
  - Oppivelvollisen opiskeluoikeus päätetään esim. poissaolojen takia ja asuinkunnalle tehdään ilmoitus, jolloin asuinkunnan vastuu alkaa

Oppivelvollisen huoltaja: tehtävänä on huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi.

Peruskoulussa annetaan tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta

- Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista oppilaanohjausta.
- Jos oppilas tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää yksilöllistä tukea, hänellä on lisäksi oikeus saada tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta 8. ja 9. vuosiluokalla.
- Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Ohjausta toteutetaan tarvittaessa eri toimijoiden kanssa monialaisena yhteistyönä.
- On arvioitu, että tehostettua henkilökohtaista ohjausta tarvitsee n. 1/6 oppilaista, n.10 h / oppilas.
- Kyseessä on uusi oppilaanohjauksen tehtävä perusopetuksessa ja opetussuunnitelmassa 1.8.2021 alkaen (11 a §)

Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen jälkeen

- Lukiokoulutuksen oppimäärä
- Ylioppilastutkinto
- Ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto
- Nivelvaiheen koulutukset lukuvuotena 2021-2022
  - perusopetuksen lisäopetus (kymppiluokka)
  - ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)
  - lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA)
- Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA-koulutus) 1.8.2022 alkaen
  - Korvaa nykyiset nivelvaiheen koulutukset
- Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa (jotka laajuudeltaan vähintään 34 opintoviikkoa).
- Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa (TELMA)
- Aikuisten perusopetuksessa tietyissä tapauksissa (esim. riittämätön kielitaito)

Mitä perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa tehdään? 1/2

Opintojen alussa:

1. Opinnot tosiasiallisesti alkavat → vastuu oppivelvollisesta siirtyy oppilaitokselle.
2. Henkilökohtaisen **opiskelusuunnitelman** tekeminen, ylioppilastutkintosuunnitelma, jatko-opinto- ja urasuunnitelma
3. Tiedonsiirto - opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. **Tiedonsiirtolomakkeiden** kerääminen

Mitä perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa tehdään? 2/2

Opintojen aikana:

1. Opintojen säännöllinen edistymisen seuranta jaksoittain.
2. Yhteistyö huoltajan kanssa.
3. Tuen arviointi ja opetusjärjestelyt.
4. Tarvittaessa ohjaus tarkoituksen mukaisten palveluiden piiriin.
5. Yhteistyö toisten koulutuksen järjestäjien kanssa, jos oppivelvollinen aikeissa keskeyttää opintonsa ja vaihtamassa koulua. Tarkastaminen, että opinnot aloitettu uudessa oppilaitoksessa.
6. Opintojen päättymisen merkitseminen. Ilmoitus huoltajalle ja asuinkunnalle, jos ei aloittanut uudessa koulutuksessa.

Mitä asuinkunta tekee? Asuinkunta valvoo.

- Asuinkunta on vastuussa oppivelvollisesta silloin, kun vastuu ei ole kenelläkään muulla
- Valvontahenkilöstön keskeiset tehtävät:
  - ilman koulutuspaikkaa olevien oppivelvollisten löytäminen eri järjestelmiä käyttäen ja heidän tietojensa toimittaminen asuinkunnan ohjauspalveluun
  - yhteistyön tekeminen valtion ja yksityisten koulujen ja oppilaitosten sekä muiden kuntien kanssa, muu viranomaisyhteistyö esim. Kela, lastensuojelu jne.
  - kotiopetusoppilaiden ja ulkomailta muuttavien tilanteen selvittäminen järjestelmien kautta
  - oppivelvollisuuden valvonnan kehittäminen ja osallistuminen kansalliseen kehitystyöhön
  - oppivelvollisuuden suorittamisen seuranta, tilastointi ja raportointi

Asuinkunta ohjaa. Helsingin kaupungin oppivelvollisten monialainen ohjaus.

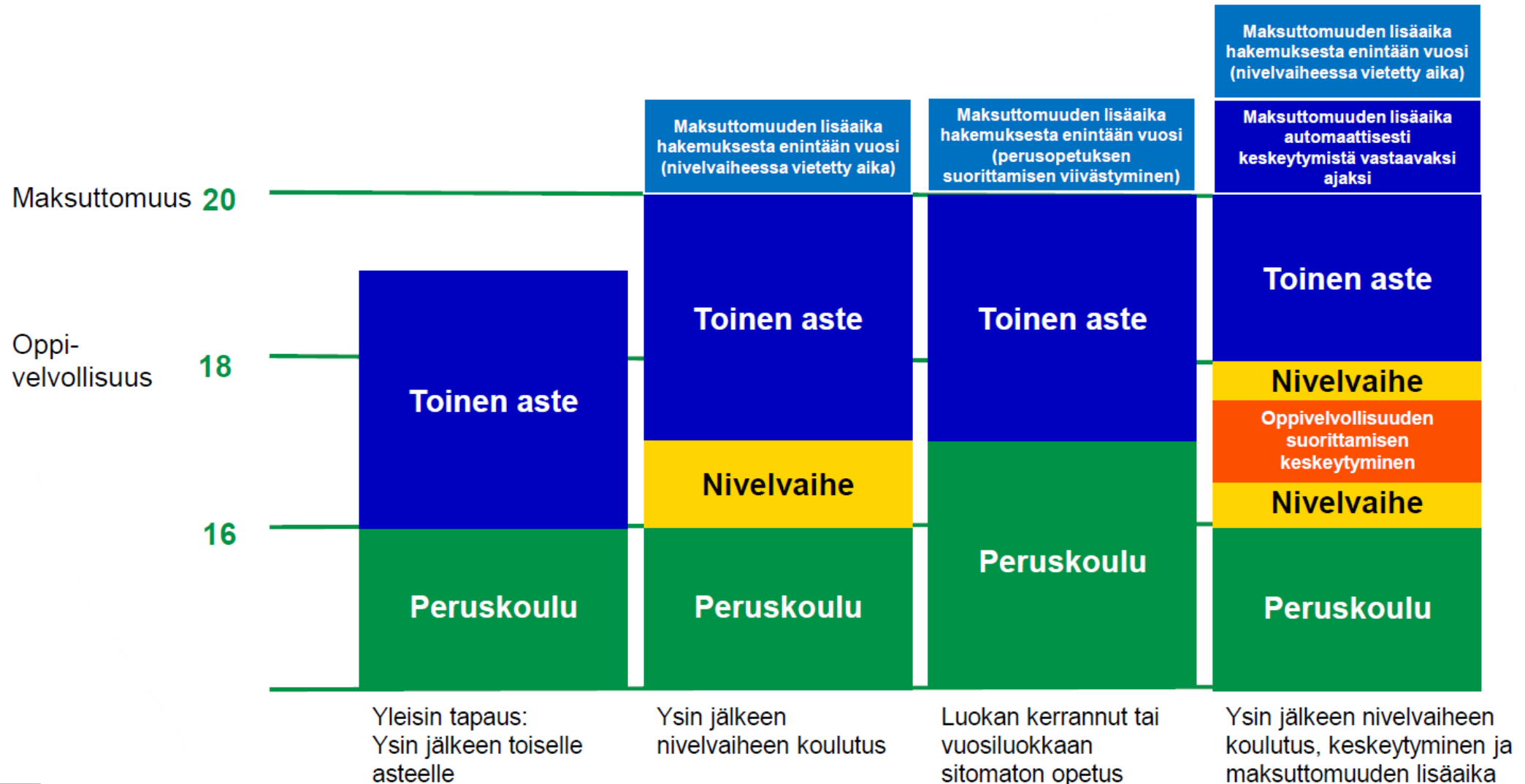
- Helsingin kaupungin asuinkunnan roolissa antama ohjaus keskitetty **Ohjaamoon**, palvelut myös ruotsiksi
- Kukin toimiala tuottaa palvelut Ohjaamon käyttöön.
- Suunnitelma työntekijätarpeesta:
  - Opinto-ohjaaja: tilanteen kartoittaminen ja opintoihin ohjaaminen. Päävastuu prosessista.
  - Nuorisotyöntekijä/ -etsivä nuorisotyöntekijä: "rinnalla kulkija", opintojen alkaessa opintoihin kiinnittymisen tuki.
  - Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja: opiskelukyvyn arviointi fyysisen ja psyykkisen terveyden osalta – ohjaa tarvittaviin palveluihin.
  - Sosiaalityöntekijä/-ohjaaja: elämäntilanteen arviointi, sosiaalityön verkostot.
  - Lisäksi esim. psykologi, psykiatrinen sairaanhoitaja, erityisopettaja, opiskeluterveydenhuollon lääkäri.
  - Tulkkipalvelu.

Asuinkunnan vastuu jatkuu enintään 2 kuukauden ajan, jonka jälkeen asuinkunnan tehtävänä on osoittaa opiskelupaikka niille oppivelvollisille, jotka eivät ole saaneet ohjauksen aikana opiskelupaikkaa/hakeneet oppivelvollisuuden keskeyttämistä.

Maksuttomuus: Oppivelvollisuuslaissa maksuttomuus ja oppivelvollisuus ovat toistensa vastinparit.

- Maksuttomuus koskee niitä nuoria, jotka tulevat uuden oppivelvollisuuslain piiriin.
- Maksuttomuus on laajempi kuin oppivelvollisuus. Maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun, kun nuori täyttää 20 vuotta tai kun nuori on suorittanut toisen asteen tutkinnon.
  - Jos nuori suorittaa kaksoistutkintoa, oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy, kun nuori on suorittanut ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon, kuitenkin viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin nuori täyttää 20 vuotta.
- Oppivelvollisilta voidaan jatkossakin periä maksuja opintoja täydentävistä vapaaehtoisista opintoretkestä ja muusta vastaavasta toiminnasta.

Neljä esimerkkiä maksuttomuuden pituudesta

Maksuttomuuden sisältö:

Maksuttomuuteen oikeutetulle opiskelijalle maksuttomia ovat:

- opetus
- päivittäinen ruokailu
- vähintään 7 kilometrin pituiset koulumatkat (Kelan koulumatkatukijärjestelmän kautta)
- osaamisen hankkimiseksi tarvittavat oppilaitoksen osoittamat oppikirjat ja muut materiaalit
- osaamisen hankkimiseksi tarvittavat oppilaitoksen osoittamat työvälineet, -asut ja -aineet
- tietokone, kuulokkeet, hiiri ja tarvittavat lisenssit
- ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta sekä niiden osalta hylättyjen kokeiden uusiminen
- joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkakustannukset.

Erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat henkilökohtaiset välineet, kuten soittimet ja urheiluvälineet, joita opiskelija käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä, eivät kuulu maksuttomuuteen.

Kiitos!